

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голоківа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Олександр ГОЛОВКО

« _____ » _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 – Міжнародні відносини**

спеціальність: **292 – Міжнародні економічні відносини**

освітні програми: **Міжнародні економічні відносини,
Міжнародна логістика і митна справа**

вид дисципліни: **обов'язкова**

факультет: **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 30 ” серпня 2022 року № 1

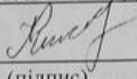
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Ігор МАТЮШЕНКО, д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “ 29 ” серпня 2022 року № 1

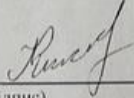
Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) Міжнародні економічні відносини
назва освітньої програми

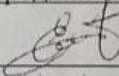
Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи) канд. геогр. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) Міжнародна логістика і митна справа
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи) канд. геогр. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

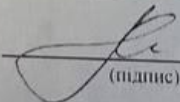

(підпис)

Олена ХАНОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 29 ” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика і митна справа» підготовки бакалавра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи соціальних знань у галузі економіки підприємства, а також практичних навичок аналізу та планування показників господарсько-виробничої діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, уміння управляти часом.

ЗК5. Здатність до усної та письмової загальної комунікації державною та іноземними мовами.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність мотивувати та розробляти ефективну систему організації праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ЗК11. Здатність брати участь у розробці проектів, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК12. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.

– формування наступних *фахових компетентностей*:

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

ФК7. Здатність застосовувати базові знання, аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками

ФК11. Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів.

ФК12. Знання теоретичних основ та практичних навичок оцінювання й аналізу безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК14. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування МЕВ для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК15. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
16 год.	12 год. (4 – ауд., 8 – дист.)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

ПРН1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Мислити креативно та критично, мати навички таймменеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей.

ПРН3. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН4. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН5. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження; виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на процеси та явища у світовому господарстві; формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН6. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН7. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути критичним і самокритичним, розуміти детермінанти впливу на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності та поваги до них.

ПРН8. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютнофінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН14. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати результативність їх функціонування.

ПРН15. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН16. Розуміти та застосовувати базові знання основних нормативно-правових актів і довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативно-розпорядчих документів у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН18. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків, ілюструвати і презентувати результати оцінювання, підсумовувати та розробляти рекомендації, заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН25. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя для здобування знань, з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Ресурсне забезпечення підприємства

Тема 1. Підприємство як основний суб'єкт господарювання. Планування його господарської діяльності

Характеристики господарської діяльності як основи економічного життя людського суспільства. Структура економіки (господарства) країни. Промисловість як провідна сфера матеріального виробництва та перспективи її розвитку в Україні. Предмет і завдання дисципліни «Економіка підприємства».

Поняття підприємства як організаційно відділеної й економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й цілі підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства.

Класифікація підприємств і її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Фактори формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації).

Інтеграційні форми підприємств і організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств і організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги тощо). Мета їхнього створення, особливості й ефективність діяльності.

Загальна характеристика продукції, її класифікація й вимірники: номенклатура, асортименти й обсяги; валова, товарна, чиста й реалізована

продукція. Схема формування виробничої програми підприємства і її ресурсного забезпечення.

Тема 2. Основні виробничі засоби та виробничі потужності підприємства

Матеріальні активи як сукупність виробничих засобів і іншого майна підприємства. Майно підприємства соціального призначення.

Первісна, переоцінена, залишкова та ліквідаційна вартість основних засобів. Класифікація основних засобів за ознакою функціонального призначення й участі у виробничих процесах.

Фізична сутність техніко-економічного старіння знарядь праці й форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). Амортизація основних засобів. Норми амортизаційних відрахувань. Оцінка доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування. Розширене відтворення основних засобів їхнім технічним переозброєнням, реконструкцією, розширенням і новим придбанням.

Нематеріальні ресурси підприємства, їхній вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми). Нематеріальні активи як юридичне оформлення права виняткового користування об'єктами промислової й інтелектуальної власності, їх вартісна оцінка.

Виробничі потужності підприємства. Загальна характеристика, види й фактори формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності створюваного й діючого підприємства. Показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей.

Тема 3. Оборотні засоби підприємства

Сутнісна характеристика оборотних засобів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Виділення оборотних коштів, які обслуговують сфери виробництва й обороту. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Джерела формування оборотних коштів.

Призначення нормування (розрахунку нормативів) оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів обігових коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Обчислення нормативів обігових коштів в окремих їхніх елементах.

Основні показники рівня ефективності використання оборотного кошту: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту, методика їхнього розрахунку. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів: оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації

матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації виготовленої продукції. Резерви економії матеріальних ресурсів. Джерела фінансування й фінансовий план підприємства.

Тема 4. Персонал, продуктивність праці й оплата праці на підприємстві

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу. Категорії персоналу підприємства (керівники, фахівці, що служать, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Виділення й характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу різних підприємств і організації різних типів, розмірів і форм власності.

Визначення чисельності працівників керування, фахівців і службовців. Розрахунки чисельності окремих категорій робочих виробничих підприємств.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Резерви зростання продуктивності роботи й заходи для їхнього використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок сукупності факторів.

Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Можливі види мотивації трудової діяльності.

Поняття оплати роботи. Основна заробітна плата й додаткова оплата роботи. Форми й системи оплати праці і їхня реалізація. Залежність оплати праці від кінцевих результатів діяльності. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці й соціального захисту. Регулювання оплати праці на основі колективного договору.

Розділ 2. Економічні показники господарської діяльності підприємства

Тема 5. Собівартість продукції. Витрати на виробництво та ціноутворення продукції підприємства

Витрати і собівартість продукції підприємства. Роль і значення витрат у господарській діяльності підприємства. Собівартість продукції – результат включення витрат на виробництво продукції, що виготовляється і реалізованої продукції підприємства. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками: за виробничим призначенням (за економічними елементами та статтями калькуляції), за способом включення витрат у собівартість (прямі і непрямі витрати), за впливом обсягу виробництва (змінні і умовно-постійні витрати), за однорідністю складу (прості і комплексні витрати). Методичні основи калькулювання собівартості продукції. Обсяги калькуляції і статті витрат. Способи розрахунку витрат за статтями калькуляції. Розрахунки витрат за економічними елементами. Прогнозування та планування собівартості продукції: задачі прогнозування і планування собівартості, показники планування собівартості.

Основні техніко-економічні фактори зниження собівартості продукції. аналізовані показники собівартості. Графік беззбитковості.

Ціна і ціноутворення продукції. Роль споживчої вартості в ціноутворенні. Функції цін в господарській діяльності підприємства. Види цін та їх структурні елементи. Ціноутворення на різних ринках збуту: характеристика типів збуту та їх особливостей. Методи встановлення ринкових цін. Концепції ціноутворення в умовах ринкових відносин.

Тема 6. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності підприємства

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність і різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. обчислення рентабельності: виробничих засобів підприємства, виробленої продукції, реалізованої продукції.

Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності; методика їх обчислення.

Економічна сутність і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Змістовна характеристика видів ефективності: за результатами – економічної та соціальної; за місцем отримання ефекту – локальної (госпрозрахункової) і народногосподарської; за метою визначення – абсолютної та порівняльної.

Тема 7. Розробка бізнес-моделей підприємства. Основи бізнес-планування

Ключові елементи та інструменти розвитку бізнес-моделей: компоненти і канва, мережа створення цінності, ціннісна пропозиція, доходи і ціноутворення. Інноваційне перетворення бізнес-моделей в умовах Індустрії 4.0. Навігатор для бізнес-моделей. Управління змінами, збалансована система показників, маршрут виконавця, планування за принципом «розкриття інформації».

Значення й сутність бізнес-планування. Обсяги й утримування специфічних розділів бізнес-плану: характеристика нової продукції (програмного продукту), оцінка ринку збуту продукції на основі маркетингових досліджень, план виробництва продукції, організаційний план, фінансова стратегія й фінансовий план, оцінка ризиків і їхнє попередження.

Тема 8. Інноваційно-інвестиційна діяльність та конкурентоспроможність підприємства

Нововведення як джерела економічного розвитку й безперервного вдосконалювання виробництва. Сутнісне тлумачення науково-технічного процесу (НТП) і форми його розвитку. Загальні й пріоритетні напрямки НТП. Характеристика інновацій і їхня класифікація.

Інноваційний процес і інноваційна діяльність на підприємства. Оцінка ефективності інновацій: народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення й використання нововведень.

Сутність, характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку підприємства. Методи й структура інвестицій підприємства. Джерела формування інвестицій. Інвестиційний процес на підприємстві: характеристика інвестиційного процесу, суб'єкти й об'єкти інвестиційного процесу, інвестиційний проект створення й розвитку підприємства.

Якість продукції як економічна категорія й головний фактор конкурентоспроможності підприємства. Характеристики якості продукції, що впливають на конкурентоспроможність: функціональні (безвідмовність, ремонтпридатність, довговічність), технологічні (виробнича й експлуатаційна технологічність, естетичні (форма, розмір, дизайн), ергономічні (гігієнічні, антропометричні, фізіологічні, психофізіологічні), екологічні (безпечні для людини й середовища), патентно-ліцензійні (новизна, патентна частота).

Конкурентоспроможність підприємства. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність продукції: споживчі властивості, рівень цін, післяпродажний сервіс, реклама й імідж підприємства. Забезпечення конкурентоспроможності через фактори конкурентних переваг і їхній порівняльний аналіз із можливостями конкурентів-суперників. Системи керування якістю продукції. Сертифікація продукції, її економічні значення. Міжнародні системи сертифікації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
	го	л	п	ла	ін	ср	ого	л	п	ла	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Ресурсне забезпечення підприємства												
Тема 1. Підприємство як основний суб'єкт господарювання. Планування його господарської діяльності	14	2	4			8	14					14

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усьо го	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	ср		л	п	ла б	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 2. Основні виробничі засоби та виробничі потужності підприємства	14	2	4			8	14	2				12
Тема 3. Оборотні засоби підприємства	14	2	4			8	14	2				12
Тема 4. Персонал, продуктивність праці й оплата праці на підприємстві	14	2	4			8	14	2				12
Разом за розділом 1	56	8	16			32	56	6				50
Розділ 2. Економічні показники господарської діяльності підприємства												
Тема 5. Собівартість продукції. Витрати на виробництво та ціноутворення продукції підприємства	14	2	4			8	14	2				12
Тема 6. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності підприємства	14	2	4			8	14	2				12
Тема 7. Маркетинг на підприємстві. Основи бізнес-планування	16	2	4			10	16	2				14
Тема 8. Інноваційно-інвестиційна діяльність та конкурентоспроможність підприємства	20	2	4			14	20					20
Разом за розділом 2	64	8	16			40	64	6				58
Усього годин	120	16	32			72	120	12				108

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні виробничі засоби підприємства. Зношування та амортизація основних засобів. Показники використання основних засобів підприємства.	4
2	Оборотні засоби підприємства. Основні показники їх використання. Нормування оборотні засобів.	4
3	Виробнича потужність підприємства. Розрахунки потужності ланки, цеха, підприємства. Розрахунок показників об'ємів виробництва: валової, товарної та реалізованої продукції.	4
4	Кадри, продуктивність праці. Розрахунки чисельності працівників. Розрахунок заробітної плати персоналу підприємства.	4

5	Собівартість продукції. Калькулювання собівартості одиниці продукції (на прикладі програмного продукту). Ціна та ціноутворення продукції.	4
6	Доход, прибуток і рентабельність виробництва, методи їх розрахунків.	4
7	Функції й принципи маркетингу, організація їхнього виконання. Мети маркетингу, стратегія й тактика їхнього досягнення. Конкурентоспроможність.	4
8	Бізнес-план підприємства. Зміст бізнес-плану. Оцінка ринку збуту продукції на основі маркетингових досліджень.	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	За темою: «Підприємство як основний суб'єкт господарювання. Планування його господарської діяльності»: вивчення структури економіки країни; визначення виробництва як процесу трудової діяльності зі створення економічного продукту; планування й регулювання господарської діяльності підприємства	8	14
2	За темою: «Основні виробничі засоби та виробничі потужності підприємства»: визначення основних виробничих засобів підприємства; особливості нематеріальних ресурсів підприємства, встановлення їхнього впливу на конкурентоспроможність його продукції на ринку; показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей	8	12
3	За темою: «Оборотні засоби підприємства»: визначення оборотних засобів підприємства; встановлення шляхів підвищення ефективності використання оборотних коштів	8	12
4	За темою: «Персонал, продуктивність праці й оплата праці на підприємстві»: визначення мотивації як процесу стимулювання людей до ефективної трудової діяльності; встановлення можливих видів мотивації трудової діяльності; розрахунок заробітної плати на підприємстві; особливості сучасної державної політики оплати роботи; розгляд механізму державного регулювання оплати роботи й соціального захисту	8	12
5	За темою: «Собівартість продукції. Витрати на виробництво та ціноутворення продукції підприємства»: визначення основних показників господарської діяльності підприємства	8	12
6	За темою: «Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності підприємства»: визначення фінансово-економічних результатів й оцінка ефективності діяльності підприємства; функціонування й стратегія господарської діяльності підприємства	8	12
7	За темою: «Маркетинг на підприємстві. Основи бізнес-планування»: визначення місця маркетингу в системі керування	10	14

	економічною діяльністю підприємства; бізнес-планування діяльності підприємства та розробка канви бізнес-моделі		
8	За темою: «Інноваційно-інвестиційна діяльність та конкурентоспроможність підприємства» : визначення інновацій та інноваційних процесів на підприємстві; визначення особливостей інвестиційної діяльності підприємства; визначення конкурентоспроможності підприємства	14	20
	Разом	72	108

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Лекція як поєднання словесних, наочних, індуктивних, дедуктивних, пояснювально-ілюстративного методів навчання, бесіди, дискусії.

Практичне навчання як поєднання методу кейсів, проблемного підходу, евристичного, дослідницького та проєктного методів.

Застосування інтерактивних засобів навчання через використання навчальних платформ GoogleClassroom або LMS Moodle та їх можливостей, зокрема: інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, робота в малих групах, діалог, синтез думок, спільний проєкт, пошук інформації, коло ідей, мозковий штурм, case-метод, метод визначення позиції, відстоювання заданої позиції, порівняння альтернативних позицій, дискусія, дебати.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Економіка підприємства» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення поточної оцінки і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, поточного контролю. Сума балів, які студент **денної** форми навчання може набрати за поточними контролюми, дорівнює 60 (для студентів **заочної дистанційної** форми навчання - 60).

Підсумковий контроль засвоєння курсу здійснюється по його завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Економіка підприємства».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок, а також балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового семестрового контролю:

4 семестр (екзамен) Денна форма навчання, заочна дистанційна форма навчання
Завдання 1. Тести – 8 балів (4 тестових завдань x 2 бали);
Завдання 2. Задача (діагностичне питання) – 6 балів;
Завдання 3. Задача (творче питання) – 12 балів;
Завдання 4. Задача (творче питання) – 8 балів

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 4 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 (для студентів **денної** форми навчання). *Для студентів заочної дистанційної форми навчання, де передбачено лише лекційну форму занять, сума балів підсумкового семестрового контролю дорівнює 60 та 40 за екзамен.*

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожную вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Економіка підприємства», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1753>.

9. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни (денна форма навчання):

Поточний контроль 1 – 30 бал. (з них: активна робота на семінарських заняттях - 4 бали; виконання теоретичного завдання - 10 бал., виконання практичних завдань - 16 бал.)

Поточний контроль 2 – 30 бал. (з них: активна робота на семінарських заняттях - 4 бали; виконання теоретичного завдання - 10 балів, виконання практичних завдань - 16 балів)

Підсумковий контроль (залік/екзамен) – 40 балів.

Заохочувальні бали - виконання додаткового індивідуального завдання – 10 балів, підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Економіка підприємства» - 10 балів.

*Максимальні значення оцінювання діяльності студента
при вивченні навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Екзамен (4 семестр)*

Поточне тестування та самостійна робота				Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий семестровий контроль (іспит)	Сума
Розділ 1				Розділ 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
30 (мінімум -15)				30 (мінімум -15)					

T1, T2 ... T8 – теми розділів

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 30 балів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни (заочна дистанційна форма навчання):

Виконання завдань поточного контролю – 60 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів.

Заохочувальні бали - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Економіка підприємства» – 10 балів.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (заочна дистанційна форма навчання)
Екзамен (4 семестр)

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
60 (мінімум - 30)	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства: навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
2. Економіка підприємства: навчальний посібник для вищої школи / Прима А. В., Михаліцька Н. Я., Цвайг Х. І., Лалакулич М. Ю. - Львів: Новий Світ – 2000, 2012. - 439 с.
3. Економіка підприємства: підручник для вищої школи / за заг. ред. Л. Г. Мельника. - Суми: Університетська книга, 2012. - 864 с.

4. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 187 с.
5. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. / О. С. Іванілов. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
6. Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві: навч. посібник / В. В. Іванова. - Суми : Університетська книга, 2011. - 443 с.
7. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посібн. / І.Ю. Матюшенко. – Х. : ХНУ ім.В.Н. Каразіна, 2013. – 396 с.
8. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (www.rada.gov.ua. – розділ Законодавство)
9. Стратегія розвитку України “Україна-2020: стратегія національної модернізації» (www.rada.gov.ua. – розділ Законодавство)
10. Управление затратами и контроллинг. Учебник / А. Н. Асаул, М. Г. Квициния, под ред. А. Н. Асаула. - Сухум, 2013 – 290 с.
11. Шарко М. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 436 с.
12. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Київ : Ліра-К, 2015. – 498 с.

Додаткова література

1. Афанасьєв Н. В. Экономика предприятия: учеб. пособ / Н. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2004.
2. Бабушкин А. И. Экономика предприятия: учебн. пособ. / А. И. Бабушкин. – Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2003. – 449 с.
3. Економіка підприємства: навч. посіб. / А. В. Шегда, Т. М. Литвиненко, М. П. Нахаба та ін.; за ред. А. В. Шегди. – К.: Знання-Прес, 2001.
4. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Теоретичні та практичні засади менеджменту. Навчальний посібник. – Львів, «Інтелект», 2003 г.
5. Матюшенко І. Ю. Іноземні інвестиції : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко, В. П. Божко. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 336 с.
6. Матюшенко І. Ю. Основи фінансового менеджменту : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 220 с.
7. Мельник Л. Г. Економіка підприємства: навч. посіб. / Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004.
8. Управління інвестиціями на підприємстві / Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов, Г. І. Ляшенко та ін. – К. : Лібра, 2004. – 368 с.
9. Экономика предприятия: сборник задач / под ред. А. И. Бабушкина. – Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2001. – 187 с.
10. Экономика предприятия: учебник / под общей ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЭУ, 2005. – 606 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2005/Resources/>
2. www.index.heritage.org

3. www.agroconf.org – сайт Української аграрної конфедерації
4. www.apk-inform.com - сайт АПК-Інформ
5. www.bank.gov.ua - офіційний сайт НБУ
6. www.businesspress.ru – сайт «Ділова преса»
7. www.customs.gov.ua - офіційний сайт Державної митної служби України
8. www.me.kmu.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економіки України
9. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт МЗС України
10. www.minfin.gov.ua - офіційний сайт Міністерства фінансів України
11. www.rada.gov.ua – офіційний сайт ВР України
12. www.ugmk.info/ - бізнес-портал реального сектору економіки
13. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України
14. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового банку
15. www.wto.in.ua – сайт Україна й СОТ
16. www.wto.org – офіційний сайт СОТ
17. Матюшенко І.Ю. Дистанційний курс «Економіка підприємства» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1753>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1753> проводяться практичні, індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Економіка підприємства», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1753>.